

SUODENNIEMI on pinta-alaltaan vain parisataa neliökilometriä, mutta siihen mahtuu kaikenlaista kauneutta ja terveyttä kaipaaville: noin seitsemänkymmentä järveä, hyvinhoidettuja peltoja, niittyjä, urheilukenttiä ja raikkaasti tuoksuvia havumetsiä.

TERVEITTEN IHMISTEN PITÄJÄ

Vielä viitisenkymmentä vuotta sitten oli Suodenniemi surkea paikka elää, kertovat pitäjän kirkonkirjat. Mutta nykyisin tilastot näyttävät toista. Sinnikkään työn tuloksena Suodenniemestä on tullut Suomen terveellisimpiin pitäjiin kuuluva. Sen parantavasta ja virkistävästä ilmasta nauttivat omien pitäjäläisten lisäksi myös lukuisat kesävieraat.

**OSKARI
REPONEN**

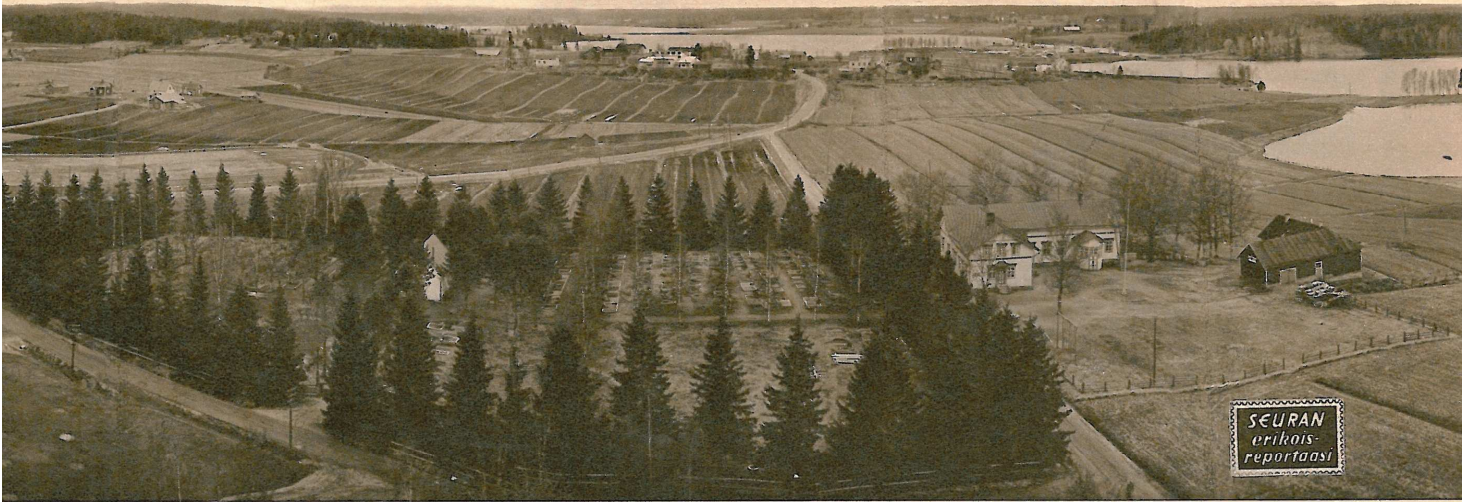
**Jussi
Pohjakallio**

HYVIN hoidettu maantie kiemurtelee ja nousee, havumetsän raikas tuoksu tuntuu ilmassa. Perillä ollaan!

Tien oikealla laidalla on punaiseksi maalattu tolppa, jonka päähän on kiinnitetty sininen taulu: SUODENNIEMI. Arkisten ja tavanomaisten kylänäkymien sijasta on edessä kokonaan uudellinen ja outo maisema, kuin vehmasta kauneutta liioittelevasta turistioppaasta repäisty.

Kaikki on kuin puhtaaksi pestyä, raikkaan ja elvyttävän sateen jälkeen uudestisyntyntyyttä. Kirkonkylä kohoaa vehreyttä uhoavien niittyjen ja mäkien välissä. Silmänkantamaton järvetkin kuulaa kirkaana. Jyrkkää mäkeä pitkin syöksyy puro, jonka vesihelmet hyppelivät kalliolta toiselle. Talot näyttävät uusilta, monissa välkkyy tuore maali. Koko näkymä kertoo varakkuudesta ja hyvinvoinnista, jollaista saavat aikaan vain ahterit asukkaat.

ENNEN oli Suodenniemi synkkä paikka elää, haudankaivajalla riitti pitäjässä työtä. Mutta nykyisin voidaan katsella kirkkain silmin tulevaisuuteen. Kirkonkirjat kertovat kolmen viime vuoden aikana kaikkien pikkulasten jääneen eloon.

Tilastojen tarinaa

Suodenniemen menneisyys on synkkä. Vielä viisikymmentä vuotta sitten kuoli pitäjän asukkaita kuin karpäsiä konnaan. Tuonen majoille muuttaneiden keskimääräinen ikä oli siihen aikaan vain 35 vuotta. Pikkulasten kuolleisuusprosentti oli silloin 30. Kun vauvoja syntyi pitäjässä vuoden aikana 80, laskettiin maan poveen samassa ajassa 75 ihmistä! — Vielä 40 vuottakin sitten osoitivat tilastot surkeita lukuja pikkulasten kuolleisuudesta, joskin silloin oli kaikkien kuolleiden keski-ikä noussut 55 vuoteen.

Syynä tähän synkkään tilastoon Suodenniemellä oli lähinnä asutokkurjuus. Pitäjä kuului silloisen torppariasituksen surkeimpiin seutuihin. Harmaat, lahoamaisillaan olevat mökkipahaset soivat tosin suojan sateelta, mutta kylmyys ja kosteus tunkivat armotta sisälle. Puolialastomat lapsiparat näkivät nälkää ja paleivat. Elettiin päivästä päivään, kädestä suuhun. Kuolttiin, kun ei enää jaksettu elää, annettiin periksi, kun ei ollut mitään, minkä puolesta taistella.

Vähitellen alkoivat torpparit itsenäistyä ja pitäjän asukkaat tuntea työskentelevänsä oman perheensä puolesta. Uudet terveydenhoitomenetelmät saivat jalansijaa. Rohkeat ja ennakkoluulottomat miehet astuivat remmiin ja päättivät pyrkiä iloisempiin ennätyslukuihin.

Jo vuonna 1930 oli kuolleiden keski-ikä 61 vuotta ja lasten kuolleisuus enää vain kymmenen prosenttia. Ja tasan kymmenen vuotta sitten oli sama keski-ikä jo 65 vuotta ja pikku lasten kuolleisuusprosentti vain kahdeksan. — Kunniakas saavutus mille pitäjälle tahansa! Ja nyt olemmekin jo ennätysluvuissa, sillä viime vuoden kirkonkirjat puhuvat komeata kieltä: vuonna 1960 lapsia syntyi 40, heistä ei kuollut ainoakaan, ja kuolleiden keski-ikä oli 78 vuotta. Eikä kysymyksessä ole suinkaan pelkkä sattuma, vaan tulos määrätietoista työtä, jota oivalliset ulkoiset olosuhteet osaltaan auttavat.

Pitkän iän salaisuudet

Suodenniemen sijaintipaikka — kirkonkylä on kolmisenkymmentä metriä sitä ympäröivien seutujen yläpuolella, siellä on kirkkaat, puhdasvetiset järvet ja tuoksuivat havumetsät — antaa takeen äkkilähdestä esimerkiksi astmalle. Se on todettu monen monet kerrat.

Kesäisin virtaa väkeä kauniiseen kirkonkylään lomailemaan. Sairaata, vinkuen hengittävät ihmispoloiset tulevat etsimään apua kipuihinsa ja lähteävät taas syksyn tullen Suodenniemeltä melko kirkkain kurkuin.

Eräs tamperelainen rehtorinrouva on jokakesäisen tuttu täällä. Toukokuun lopussa hän aina tulee raskaasti hengittäen ja vaivaansa valittaen. Mutta elokuun lopussa hän lähtiessään on iloinen ja terve. Pitkä ja tuima tehdaskaupungin talvi ei sovellu ahdistavaa astmaa potevalle asuinpaikaksi, vaivat palaavat, ja uuden kesän odotus alkaa.

Kerran saapui kaukaa Oulun puolesta insinööri, joka oli kuullut Suodenniemen oivallisuudesta ilmastosta, kiiruhti kyläläisten luo ja kyseli todisteita astman paranemisesta. Kyläläiset kehottivat mies-

PITÄJÄN neljä urheiluseuraa ovat nekin ennätys alallaan — onhan Suodenniemen asukasluke vain kolme tuhatta. Ja jo viisivuotiaasta urheilu ja kenään tapahtumat alkavat kiinnostaa, niin kuin tätäkin Matti Pukkaa.

tä jäämään ja kokeilemaan itse, mutta insinööri oli kahden vaiheilla. Jos tuli sittenkin turha reissu. Epäilevä Tuomas jäi sentään kuukaudeksi, ja vaiva väistyi, hengitys helpottui.

Mutta insinööri ei kuitenkaan ottanut uskoakseen koko ihmettä. Hän väitti, että merkkejä oli jo hänen paranemisestaan ollut näkyvissä ennen Suodenniemelle tuloa. Hän lähti takaisin Ouluun. Parin viikon kuluttua asteli jälleen samainen potilas kurjassa kunnossa kirkonkylän raittia ja veti ahnaasti sisäänsä raikasta ilmaa.

Vaiva oli Ouluun mentyä välittömästi palannut. Eikä muu auttanut, kuin uskoa Suodenniemen tervehdyttävään vaikutukseen. Sen jälkeen on insinööri usein nähty vieras pitäjässä.

Omatoinmista yritteliäisyyttä

Suodenniemeläisten elämäntavat ovat terveitä. Paikkakunnan ainoa putka ei ole ollut aikoihin

VIHTORI Kero harmittelee, kun eivät, juuttaat, enää huoli töihin. — Minäkö vanha muka? Mitä siitä, vaikka olenkin 90-vuotinen. Kyllä ruista hihassa riittää. Näytänkö, miten tonkka heilahtaa?

käytössä. Kiro sanoja ei kuulu. Tuuntu, kuin täällä vallitsi kirjoittamaton rehtien elämäntapojen laki. Mutta niinpä lapset ja nuoret kasvavatkin urheilutouhujen keskellä.

Normaalikokoisella urheilukentällä riittää kisailijoita aina myöhäiseen iltaan. Äskettäin saatiin valmiiksi talkootyönä tehty, komea urheilun ja nuorisotalo, jonka suodenniemeläiset itse rahoittivat. Pitäjässä on kaikkiaan neljä eri urheiluseuraa: Putajan Ponsi, Sävin Pyrkijä, Kirkonkylän Sisukkaat ja Taipaleen Sarastus. Kun koko Suodenniemen pitäjässä on vain kolmetuhatta asukasta, voidaan päätellä seurojen olevan todellisen innostuksen merkkejä.

Kentistä vain tahtoi tulla pulaa, ne olivat varsinkin iltaisin ylikansoitettuja.

— Pojat. Raivataan tuonne kivikkoihin lisää tilaa sanoi silloin eräs innostunut urheilumies.

Pojat panivat toimeksi, kantoivat kiviä ja uurasivat iltakaudet. He kuljettivat kottikär-

VANHA ja uusi aika lyövät kättä vielä Suodenniemen kirkonkylässä. Tuulimylly tuntee synkkiä tarinoita, mutta uuden ajan suodenniemeläisillä on edessään pitkä ja valoisa elämä.

ryillä hiekkaa ja hiilimurskaa, raatoivat otsat hiessä. Ja niin valmistui omin voimin uusi urheilukenttä.

Rippikoulussa terveysoppia

Suodenniemen uusi terveystalo on pitäjäläisten ylpeys. Mutta muutenkaan ei ole ihme, että täällä tunnetaan terveydenhoitoon liittyvät asiat.

Kun rovasti A. O. Vetterranta lähtee kirkon kappelista rippikoulun pidettyään, astuu sisään kunnanlääkäri Alekski Kotiranta. Rovasti ja kunnanlääkäri ovat nimittäin sopineet keskenään siitä, että osa rippikoululle merkitystä ajasta käytetään tärkeään terveydenhoitoaakkosten oppimiseen. Eikä systeemissä näytä olevan valittamista. Ennakkoluulot ovat karisseet, terveydenhoito tullut tavaksi ja itsestään selväksi asiaksi.

Nuoria neitosia neuvotaan näillä rippikoulun jälkitunneilla hoitamaan vauvoja, hoivaamaan sairaita ja huolehtimaan omasta terveydestään. Heitä valistetaan myöskin sukupuoliasioissa asiallisesti ja salailmatta. Näin heistä kasvaa uusi, terve ja tietävä sukupolvi, joka sormi ei vähästä mene suuhun. Mutta muusta suuhunpantavasta he oppi-

vat sen sijaan tietämään terveellisen ruoan merkityksen, omien Mouhijärven ja Jyrmysjärven antimien ansiot.

Tomerat tervaskannot

Täällä tapaa useita tomeria vanhuksia, jotka huolimatta yhdeksästäkymmenestä ikävuodestaan näyttävät vasta keski-ikäisiltä. Erästäkään vaaria ei saa autoon väen väkisinkään. Kun tulee asiaa Lavialle, kymmenen kilometrin päähän, pappa porhaltaa matkan apostolinkyydillä edestakaisin. Hän jututtaa taipaleellaan vastaan tulijoita ja huiskauttaa halveksien kättään kyytiä tarjoaville autoille.

Toinen tervaskanto, syyskuussa yhdeksänkymmentä täyttävä Vihtori Kero on syvästi närkästynyt saapuessamme taattoa tervehtimään.

— Kun eivät, pahukset, päästä enää töihin tuonne meijerille, hän sanoo harmistuneena sytytellessään käyrävarista piipunnsää tutisemattomin sormin. Eikä ihmekään, että ottaa luonnolle. Onhan Vihtori kuljetellut kokonaista viisikymmentä vuotta pitäjän meijerillä maitotonkkia.

— Joo. On se kumma, en ole sairastellut vuosiin.

Ja niin kuin näette, ei ole ruis hihasta häipynyt...

Vihtori Kero tarttuu mökkinsä pihalla seisovaan sahapukkiin ja heilauttaa sen komeassa kaaressa olkansa yli.

Vihtori viihtyy yhä meijerillä, vaikkei enää sen palkkalistoilla olekaan. Hän katselee vähän kateellisena tonkkien kuljetusta ja joskus kokeilee vieläkin kuntoaan nostamalla täyden tonkan kärryille. Mutta onhan Vihtorin poika astumassa isän polkua, se on sentään hyvä.

Taikatempu Suodenniemellä

Monenlaista kerrottavaa on suodenniemeläisillä esimerkiksi pitäjän terveellisyydestä. Kerrankin sattui, että muuan köyhä ja sairaalloinen tampereisrouva sai kuulla lääkäriiltä odottavansa vauvaa. Koska hän oli kuullut Suodenniemen terveellisestä ilmastosta, hän matkusti sukulaistensa luokse tänne. Parin kuukauden kuluttua hän sitten palasi virkistyneenä ja voimistuneena takaisin Tampereelle, meni saman lääkärin tarkastettavaksi ja kuuli saavansakin — kolmoset!

Suodenniemen terveellisen ilman vaikutusta — vai mitä?

UUSI terveystalo on pitäjän ylpeys. Rouva Elsa Vallius on tuonut Mervi Kristiinansa puntariin ja muutenkin tuskittavaksi terveysisar Sinikka Konstille.

TERVEYSAPOSTOLIT, 35 vuotta terveydenhoidon hyväksi työskennellyt kunnanlääkäri Alekski Kotiranta ja rovasti A. O. Vetterranta ovat tyytyväisiä nykytilanteeseen. Yhteistyö on kantanut kauniin hedelmän.

